

METODE DE MONITORIZARE PARENTALA A COPIILOR LA DISTANȚA PRIN INTERMEDIUL TEHNOLOGIILOR DIGITALE IN CONTEXTUAL MIGRAȚIEI LA MUNCA PESTE HOTARE

Irina Schivu,

Doctorandă UPS "Ion Creangă" din Chișinău (MOLDOVA)

E-mail: irina.hmura1991@gmail.com

Adnotare

În contextul migrației părinților la muncă peste hotare, unul dintre cele mai actuale aspecte monitorizarea copiilor, iar acest lucru nu trebuie să lipsească din treburile zilnice. Prezența fizică în aceste condiții este de cele mai multe ori imposibilă, de aceea o soluție este monitorizarea parentală la distanță prin intermediul tehnologiilor digitale. Acest lucru se poate face prin intermediul comunicării părinților cu copilul pe rețele de socializare, prin monitorizarea postărilor pe care le face copilul, dar și prin instalarea unui program specializat (control parental) la calculatorul copilului, pentru a vedea ce informații îl interesează, dar nu pentru a controla în mod special, dar pentru a securiza copilul de diverse riscuri cum ar fi: site-uri cu conținut obscen, jocuri horror cum ar fi "balena albastră", persoane cu intenții dubioase etc.

Cuvintele-cheie: metode de monitorizare; mediul online; comunicarea prin rețele de socializare; relație școala, copil, familie; reușita școlară; riscuri; securitate.

Annotation

In the context of the migration of parents to work abroad, one of the most current issues is monitoring children, and this must be devoid of daily chores. Physical presence on these conditions is often impossible, so the solution is monitoring remotely through the use of digital technologies. This can be done by communicating the parents with the child on social networks, by monitoring the posts that the child makes, but also by installing a specialized program (parental control) on the child's computer, to see what information interests him, but not to specifically control, but to secure the child from various risks such as: sites with obscene content, horror games such as "blue whale", people with dubious intentions and so on.

Keywords: monitoring methods; online environment; communication through social networks; school, child, family relationship; school success; risks; security.

În societatea actuală se identifică un grup mare de copii excluși sau marginalizați din cauza sărăciei, migrației părinților la muncă

peste hotare, problemelor de sănătate, abuzului, neglijenței și a exploatării, la care sunt expuși inclusiv în mediul online.

Spațiul virtual are beneficii evidente, oferind acces copiilor și tinerilor la un volum copleșitor de informații, aceștia putând învăța și comunica fără costuri și instantaneu cu persoane din întreaga lume.

În același timp, mediul online în lipsa unei informări corecte și a unei orientări adecvate expune persoanele unor riscuri majore, în fața cărora cei vulnerabili sunt în special copiii. Ei pot fi expuși anumitor conținuturi care pot fi dăunătoare, le pot cauza traume psiho-emoționale considerabile sau îi pot incita la acțiuni dăunătoare pentru ei sau pentru alții. Copiii sunt cei mai vulnerabili și sunt expuși cel mai mult riscului în scop de abuz emoțional și fizic, de intimidare, amenințare, hărțuire și insecuritate online. 1 [Olga Morozan, Asigurarea siguranței copiilor și tinerilor în Spațiile virtuale prin prisma studiului politicilor Publice de protecție socială, Soros Moldova, 2018, p. 9-10]

În legătură cu această realitate alarmantă am elaborat un chestionar: *”Monitorizare parentală a copiilor la distanță prin intermediul tehnologiilor digitale”* cu zece itemi cu întrebări deschise, care se adresează părinților plecați temporar la muncă peste hotare (cu copii cu vârsta cuprinsă între 7 – 10 ani) și am realizat o mini cercetare în acest sens. Răspunsurile obținute sunt incluse în acest articol după cum urmează. Pentru a face cunoștință cu întreaga listă de întrebări a chestionarului [vezi anexa 1].

Provocările cu care se confruntă familiile în situația în care unul sau ambii părinți sunt plecați la muncă peste hotare sunt cu atât mai mari cu cât acumularea factorilor de risc o face să funcționeze în condiții de dificultate. Astfel, situațiile de dezavantaj psiho-social, sărăcie cronică și șomaj, locuirea în cartiere cu resurse reduse și coeziune socială redusă, lipsa colaborării între familie și școală, problemele de coabitare a copiilor cu persoanele în grija cărora se află, pot duce la situații de abuz asupra copiilor, ce reprezintă, alături de alți factori, piedici reale care nu îi permite familiei să-și exercite în mod corespunzător rolul în procesul de socializare.

Monitorizarea parentală la distanță își propune să promoveze educația parentală și bunăstarea familială, pe baza ipotezei că toți părinții plecați la muncă peste hotare au nevoie de sprijin pentru a-și duce la bun sfârșit responsabilitățile parentale cu succes.

Prin urmare principalele obiective ale monitorizării parentale sunt:

- ✓ Promovarea conexiunilor emoționale în relația părinte – copil;
- ✓ Încurajarea relațiilor educaționale cu privire la eventualele riscuri în mediul online;
- ✓ Dezvoltarea abilităților de comunicare și organizare în familie;
- ✓ Încurajarea relației cu școala și gestionarea folosirii dispozitivelor tehnologice;
- ✓ Organizarea timpului liber comun dar și spriginul în diverse activități cotidiene;
- ✓ Gestionarea eficientă a situațiilor de conflict între părinți și copii.

Prin intermediul monitorizării copiilor la distanță, părinții pot utiliza unele instrumente alternative cum ar fi:

Telefonia mobilă și/sau telefonia fixă

Copiii pot fi apelați regulat de către părinți prin intermediul a multiplelor aplicații cum ar fi: skype, messenger, viber, watsap etc. Datorită conexiunii la internet aceste mijloace de comunicare ne oferă conexiune audio și video, care pot fi accesate gratuit și în orice moment, creând iluzia unei interacțiuni față în față.

La întrebarea: *În ce măsură Vă interesați de activitatea copiilor și cât de des obișnuiți să comunicați prin intermediul rețelelor de socializare și/sau mesager?, am observat că* aceasta metodă de monitorizare a copiilor este cea mai populară și este folosită de către toți părinții intervievați în acest chestionar. În continuare vom prezenta câteva răspunsuri în acest sens. Nu vom prezenta toate răspunsurile pentru că sunt asemănătoare.

- ✓ *“Vorbim pe viber cu copilul de cel puțin trei ori pe săptămână, dar poate fi și mai des în dependență de timpul liber pe care îl am, dar și luând în considerație nevoile de acasă. Obișnuim să vorbim cu conexiune video aproape de fiecare dată. De asemenea, vorbesc cu bunica, adică mama mea, în grija căreia se afla copilul meu.”*
- ✓ *“Vorbim cu fiica practic în fiecare zi. Mă implic în așa fel încât să nu creez senzația ca nu am încredere în copil. Obișnuim să vorbim ca între prieteni, de obicei pe whatsapp.”*
- ✓ *“Comunicăm pe whatsapp o dată sau de două ori pe săptămână cu copilul, dar totuși mai mult cu soția. Ea îmi spune mai mult despre situația care este acasă. Nu reușesc să mă conectez mai des din cauza unui program încărcat la serviciu.”*

Monitorizarea traseului cu deplasările copilului

Când copilul ajunge la școală și este suficient de mare încât să intre în posesia unui telefon, este recomandat ca părinții să nu ezite în a-i achiziționa un smartphone. Un telefon inteligent este cel mai potrivit dispozitiv pentru a putea supraveghea copilul îndeaproape, fără ca această procedură să fie foarte evidentă. Nici măcar nu contează sistemul de operare folosit, necesar este doar să i se asigure copilului un abonament de internet.

Se poate, de exemplu, să se definească un perimetru virtual, gen curtea școlii copilului, iar când persoana monitorizată depășește acele granițe va fi trimis pe adresa de e-mail al părintelui un mesaj de înștiințare.

De asemenea, aceeași aplicație este o unealtă software foarte bună pentru a vedea unde este un telefon care s-a pierdut sau a fost furat.

Aceasta metodă de monitorizare a copiilor la distanță nu este utilizată de către părinții intervievați în chestionarul de față.

Monitorizați activitatea online a copiilor pe PC

Indiferent că este vorba de website-urile pe care le vizitează copilul, aplicațiile pe care le instalează sau jocurile online, atâta timp cât aceste activități se desfășoară pe un PC cu Windows, se poate primi un raport pentru ele. Partea avatajoasă este că acest serviciu este oferite gratuit de Microsoft, deși nu este promovat foarte intens și nu este cel mai intuitiv de configurat.

După câteva secunde de configurare, contul copilului va fi legat de contul părintelui Microsoft. Din acest moment, când se va intra pe pagina web de Family Safety, de oriunde de pe glob, se va afișat un raport detaliat, împărțit pe secțiuni, prin care se va putea vedea cu ce s-a ocupat copilul în ultima perioadă. Tot de pe această pagină se va putea bloca adrese web la care nu se dorește ca copilul să aibă acces. Având în vedere că există multe pagini cu nume dubioase care s-ar putea să servească publicitate copiilor, aici s-ar putea să se afișeze o listă foarte stufoasă de adrese în respectivul raport. În mod normal, aproximativ 70% dintre ele au fost accesate direct sau prin intermediul unui link din Google și 30% au apărut ca pop-up-uri.

Avantajele practicilor descrise mai sus sunt evidente, se poate vedea aproape în permanență cu ce se ocupă copilul, există însă și dezavantaje. Dacă copil nu știe că este urmărit și află întâmplător despre acest lucru, există riscul să nu mai aibă niciodată încredere în părinte și să se îndepărteze. În plus, există riscul ca pe viitor să fie imposibil să se mai dezvolte o relație de prietenie cu el.

De preferat ar fi ca copilul să fie atenționat că este monitorizați și să i se explice într-un mod cât se poate de detaliat că este pentru binele lui. Mai mult decât atât, din momentul în care stă singur pe internet, trebuie să i se comunice câteva practici preventive de comportament online. Pericolul la care este expus copilul este cât se poate de real, iar în ultimii ani gresivitatea pe internet a atins cote alarmante. În acest context un numar foarte mare de persoane din toată lumea a avut de suferit de pe urma intimidării, amenințărilor și hărțuirii în mediul online ("cyberbullying"). 2 [<https://playtech.ro/2014/cum-sa->

supraveghezi-activitatea-copiilor-de-la-distanța/] – accesat de data de 28.11.2020

Această metodă de monitorizare *Control Parental* a copiilor la distanță nu este una dintre cele mai populare, și este folosită doar de un singur cuplu dintre cei zece participanți la chestionar.

Urmărind toate răspunsurile acestui părinte am observat o hipertutelare asupra copilului. Probabil chiar și o lipsă de încredere în acesta. La întrebările: *Care sunt metodele cunoscute de Dvs. folosite de părinți în scopul monitorizării copiilor în mediul online la distanță? / După părerea Dvs. cât de invazivă poate fi monitorizarea copiilor în mediul online (intensitatea, frecvența, durata, pagină de socializare, postări, accesări, mesaje etc.), am abținut următorul răspuns:*

“Cred că cunosc aproape toate metodele de monitorizare a copilului. Printre care program la calculator Control parental, prin telefon, mesanger, rețelede socializare. Le folosesc pe toate.

Atât timp cât suntem departe de copil monitorizarea trebuie să fie maximă.”

Alți părinți au menționat, de asemenea, că periodic monitorizează copiii pe rețele de socializare, având și ei un cont pe facebook, în ceea ce privește postările și contingentul de prieteni, însă nu folosesc un program special la calculator. Iată câteva răspunsuri în acest sens:

- ✓ *“Urmăresc lista noutăților unde apar și postările copilului meu, dar în mod special o data sau de doua ori pe săptămâna. Până când nu am văzut nimic suspect.”*
- ✓ *“Monitorizez postările copilului pe facebook, dar foarte rar. Am încredere.”*
- ✓ *“Nu monitorizez copilul pe această cale. Eu nu folosesc rețelele sociale.”*

Cyberbullying este o formă de hărțuire, un act agresiv care utilizează diferite forme de comunicare electronică (rețele sociale, smartphone, computere, tablete, chat, site-uri web) pentru a amenința, a

insulta intenționat și repetat o victimă. Ea este realizată de persoane cu interese obscure. Cyberbullying se practică prin e-mailuri, telefoane mobile, rețele sociale, site-uri de partajare a fotografiilor, mesagerii instantanee, forumuri, chat-uri, jocuri online etc.

De exemplu, acest lucru se poate realiza prin crearea unui profil fals, trimiterea de mesaje insultătoare, răspândirea de zvonuri nefondate, postări de fotografii compromițătoare sau video umilitoare, într-un grup sau într-o rețea socială împotriva unui copil, furtul de parole pentru a avea acces la corespondența personală și a transmite în numele victimei mesaje compromițătoare sau trimiterea intențională a unui mesaj virusat etc.

Hărțuirea online este deosebit de periculoasă mai ales pentru că este constantă, publică și greu de evitat de către victime. Poate avea loc la școală sau acasă și poate implica grupuri mari de copii.

În continuare vom analiza caracteristicile *copiilor care sunt predispuși* mai frecvent la riscuri în mediul online.

- ✓ Sunt expuși unui risc sporit copiii care nu s-au bucurat/nu se bucură de atenție din partea părinților, dar și cei pe care părinții îi țin „din strâns” și sunt complexați;
- ✓ Copiii timizi, care nu au prieteni;
- ✓ Copiii părinții cărora sunt plecați peste hotare, inclusiv, cei rămași în grija bunecilor, întrucât acestora nu li se oferă afecțiune și dragoste părintească suficientă, frecvent, aceștia nu au un sprijin și ei caută să identifice persoane care i-ar putea ajuta. În plus, aceștia nu prea sunt supravegheați;
- ✓ Copiii pe care părinții nu-i monitorizează corespunzător vârstei;
- ✓ Copiii care se rușinează să vorbească cu părinții și își caută prieteni pe Internet;
- ✓ Copiii din familiile social vulnerabile care sunt marginalizați de colegi la școală;
- ✓ Copiii care sunt detestați („hate”-uiți) de colegi din diverse motive;

- ✓ Copiii care cad sub influența unor grupuri de prieteni cu reputație dubioasă;
- ✓ Copiii de vârstă mai mică (sub 14 ani), dar și adolescenții care caută aventuri;
- ✓ Copiii care nu sunt informați despre riscurile existente în mediu online.

De asemenea, fetele sunt rănite mai ușor decât băieții.

Riscul este mai mare la copiii părinții cărora sunt plecați la muncă peste hotare, unde părinții sunt ocupați/indiferenți, copiii din familii social vulnerabile sau cele în care există vicii (consum de alcool, droguri). Lipsa de atenție din partea părinților determină un copil să se refugieze online și să lege prietenii „dubioase”. 3 [Ana Revenco; coordinator, Siguranța copiilor pe internet, Centrul internațional La Strada, 2017, p. 67]

La întrebare: *Cunoașteți riscurile posibile pe care le pot întâlni copiii în mediul online?*, majoritatea părinților au răspuns afirmativ, și anume:

- ✓ *“Da, cunosc. Jocuri periculoase gen Balena albastra, poze cu caracter intim și șantaj, personae cu intenții dubioase, site-uri cu conținut pornografic sau violent.”*
- ✓ *“Cred că pagini cu conținut pornographic și oameni mature cu propuneri și gânduri rele.”*
- ✓ *“Site-uri cu conținut pornografic sau cu cruzime excesivă, provocări din partea semenilor dar și din partea unor indivizi suspicioși, care îndeamnă spre unele comportamente indecente sau periculoase, jocurile morții.”*

De obicei, părinții cu vârsta de până la 40 de ani, sunt mai aproape de copiii lor și au obiceiul de a discuta cu ei și a le da unele sfaturi utile cum să comunice și cum să se comporte adecvat în mediul online. Nemijlocit, aceștia îi informează să nu discute cu persoanele necunoscute, să nu dea date personale, le vorbesc despre riscurile existente în mediul online și consecințele acestora. Unii părinți discută cu copiii diferite studii de caz referitoare la siguranța în mediul virtual,

oferindu-le acestora posibilitatea să înțeleagă care este modalitatea corectă de soluționare a problemei și consecințele riscurilor posibile.

La întrebarea: *Cum învățați copiii să nu nimorească în plasa riscurilor în mediul online?*, părinții de cele mai multe ori aduc la cunoștința copiilor riscurile posibile în mediul virtual. Iată câteva răspunsuri obținute:

- ✓ *“Da, vorbim cu copiii despre riscuri posibile, pentru ca ei să știe cum să procedeze în asemenea cazuri.”*
- ✓ *“Spunem copilului să nu vorbească cu persoanele necunoscute, să nu ofere informații personale, să nu expedieze poze care nu sunt pentru toți, intime. Spunem că nu este bine ca toți oamenii să-ți cunoască viață personală.”*
- ✓ *“Vorbim despre toate problemele vieții și provocările riscante, inclusiv despre cele din mediul online.”*

Există și copii ce cred că sunt suficient de informați sau mai bine informați decât părinții și se vor descurca singuri atunci când au unele probleme în mediul online. Astfel, ei preferă să discute dificultățile cu prietenii. Comunicarea despre problemele cu care se confruntă în mediul online prietenilor e percepută riscantă într-o mai mare măsură, de fete: posibilitatea trădării; oferirea unor sfaturi incorecte; transmiterea situațiilor dezvăluite altor persoane.

La întrebarea: *S-a întâmplat vreodată ca copiii Dvs. să Vă îngreiească accesul pe platforme pe care le folosește? (Ex: rețele sociale etc.) Dacă da, de ce și cum ați gestionat situația?*, nu am obținut nici un răspuns afirmativ, ceea ce este de sigur un fapt înbucurător.

La întrebarea: *Copiii Dvs. au deprinderea de a se destăinui atunci când se confruntă cu o problemă sau întrebare*, majoritatea părinților au menționat că au în general relații bune și de încredere cu copiii săi.

Iată câteva răspunsuri:

- ✓ *“Întotdeauna!”*

- ✓ *“De obicei da. Uneori la inițiativa noastră, uneori la inițiativa copilului.”*
- ✓ *“Da. Mereu am încurajat acest lucru.”*
- ✓ *“Da, uneori.”*

Pentru informarea copiilor despre riscurile existente în mediul online sunt necesare acțiuni din partea mai multor actori sociali. Pe de o parte, din partea părinților, fraților/surorilor mai mari, membrii familiei extinse cu autoritate în fața copiilor, pe de altă parte, din partea cadrelor didactice, psihologilor școlari, specialiștilor în domeniu sau a tinerilor voluntari din cadrul diverselor ONG-uri instruiți în acest scop.

Toate instituțiile de învățământ au nevoie de psihologi școlari, care ar putea prelua și rolul de informatori, inclusiv consiliere în problemele ce țin de riscurile online. Pentru psihologi, diriginți școlari ar trebui să fie elaborate materiale pe care aceștia să le utilizeze în activitățile cu copiii.

Un rol mai activ la capitolul informare privind siguranța online trebuie să aibă poliția și mass-media. Este necesară mai multă publicitate socială la tema dată, însă, această publicitate trebuie să fie realizată cu implicarea „idolilor” copiilor și să fie mai frecventă atât pe canalele de televiziune, cât și pe Internet. Suplimentar, la aceasta ar fi necesare postere, pliante sau chiar anumite ghiduri pentru copii și părinți.

Modul de informare al copiilor, la fel, este foarte important. Copiii își doresc metode interactive, discuții asupra unor cazuri reale pentru înțelegerea riscurilor, identificarea în comun a soluțiilor. Prin analiza unor studii de caz, a unor experiențe particulare, filmulețe, pentru că în așa fel informația se asimilează mai bine. 4 [Ana Revenco; coordinator, Siguranța copiilor pe internet, Centrul internațional La Strada, 2017, p. 70-72]

CONCLUZII

Migrația părinților la muncă peste hotare este un fenomen care nu poate fi oprit în realitățile Republicii Moldova, sărăcia, lipsă locurilor de muncă și lipsa unui venit pentru o viață decentă, șomajul și corupția etc., motivează cetățeanii noștri să plece în speranța unei vieți mai bune. Acest lucru este evident și nu poate fi judecată în niciun fel această decizie dificilă. Cu toate acestea, cei care suferă cel mai mult și fără îndoială sunt copiii rămași acasă, fără grija părintească corespunzătoare. O alternativă a unei educații și comunicări firești au devenit tehnologiile digitale și monitorizarea copiilor la distanță prin intermediul acestora. De sigur, nu este una dintre cele mai bune soluții la ora actuală, însă crează iluzia unei interacțiuni față în față. Avantajele tehnologiilor digitale sunt evidente, se poate vedea aproape în permanență cu ce se ocupă copilul, însă există și dezavantaje. Nu trebuie să abuzăm de această posibilitate. Monitorizarea trebuie să fie una delicată, în acord preventiv cu copilul, el trebuie să știe că părinții îl monitorizează, dar nu din cauza că nu au încredere, dar pentru a crea condiții sănătoase și sigure pentru o dezvoltare psiho-socială corespunzătoare.

De foarte multe ori în decizia părinților de a pleca la muncă peste hotare, copiii sunt prioritatea numărul unu, dar nu întotdeauna parte financiară este cea mai importantă în bunăstare și copilărie fericită.

Anexa 1

Chestionar

Monitorizare parentală a copiilor la distanță prin intermediul tehnologiilor digitale

1. Care sunt metodele cunoscute de Dvs. folosite de părinți în scopul monitorizării copiilor în mediul online la distanță?

2. După părerea Dvs. cât de invazivă poate fi monitorizarea copiilor în mediul online (intensitatea, frecvența, durata, pagină de socializare, postări, accesări, mesaje etc.)?

3. În ce măsură Vă interesați de activitatea copiilor și cât de des obișnuiți să comunicați prin intermediul rețelelor de socializare și/sau mesager?

4. Cât de des monitorizați copiii în ceea ce privește conținutul postărilor pe rețelele de socializare și ce platforme sunt accesate?

5. Școala unde învață copiii Dvs. dispune de pagină WEB, e-mail, care este destinată informării părinților despre activitățile copiilor, reușita școlară, comunicarea cu directorul școlii și dirigintele?

6. S-a întâmplat vreodată ca copiii Dvs. să Vă îngrădească accesul pe platforme pe care le folosește?

(Ex: rețele sociale etc.)

Dacă da, de ce și cum ați gestionat situația?

7. Cunoașteți riscurile posibile pe care le pot întâlni copiii în mediul online?

8. Cum învățați copiii să nu nimerească în plasa riscurilor în mediul online?

9. Copiii Dvs. au deprinderea de a se destăinui atunci când se confruntă cu o problemă sau întrebare?

10. Cât de des vă implicați în activitățile copiilor Dvs. (școală, activități cotidiene, interese și timp liber)?

Vă asigurăm cu privire la confidențialitatea datelor cu caracter personal și Vă mulțumim pentru răspunsuri!

BIBLIOGRAFIE:

1. Olga Morozaan, Asigurarea siguranței copiilor și tinerilor în Spațiile virtuale prin prisma studiului politicilor Publice de protecție socială, Soros Moldova, 2018, 91 p. [online]. [citat 11.10.2020]. Disponibil: <https://www.soros.md/files/publications/documents/Lucrare-Siguran%C8%9Ba%20online-Olga%20Morozaan%20PFI.pdf>
2. Ana Revenco; coordinator, Siguranța copiilor pe internet, Centrul internațional La Strada, 2017, 28 p. [online]. [citat 11.10.2020]. Disponibil: http://lastrada.md/files/resources/3/sumar_executiv_final.pdf
3. Cum să supraveghezi activitatea copiilor de la distanță [online]. [citat 12.10.2020]. Disponibil: <https://playtech.ro/2014/cum-sa-supraveghezi-activitatea-copiilor-de-la-distanta/>